

Koncepční přístup k rozvoji čtenářské gramotnosti

Střední odborná škola Třineckých železáren

Pedagogický slovník (Průcha et al., 2009, s. 42) definuje čtenářskou gramotnost jako „komplex vědomostí a dovedností jedince, které mu umožňují zacházet s písemnými texty běžně se vyskytujícími v životní praxi (např. železniční jízdní řád, návod k užívání léku). Jde o dovednosti nejen čtenářské, tj. umět texty přečíst a rozumět jim, ale také dovednosti vyhledávat, zpracovávat, srovnávat informace obsažené v textu, reprodukovat obsah textu aj.“

Podobně jako jiní odborníci považujeme čtenářskou gramotnost za nejdůležitější a nejpotřebnější ze všech dílčích gramotností. Znalost čtení je nezbytná nejen pro čtenářskou gramotnost, ale také pro rozvoj dalších gramotností (matematická, přírodovědná, informační, jazyková, umělecká a sociální).

Návrh rozvoje čtenářské gramotnosti v odborných předmětech

Vytvoření pracovních skupin pro výměnu zkušeností a odborných znalostí o metodách, pomůckách a postupech, které vedou k rozvoji čtenářské gramotnosti a k rozvoji potenciálu každého žáka. Součástí práce pracovních skupin je začlenění oblasti digitální gramotnosti a metod kritického myšlení (RWCT) v tzv. třífázovém cyklu učení. Jeho základní stupně jsou:

- ☐ Evokace
- ☐ Uvědomění si významu
- ☐ Reflexe

Tyto metody vedou žáka k aktivnímu učení.

Cíle:

- ☐ Zvyšovat úroveň čtenářské gramotnosti u žáků.
- ☐ Vést žáky k pozitivnímu vztahu k odborné literatuře.
- ☐ Motivovat žáky ke čtení a soustředění se na četbu.
- ☐ Rozšiřovat slovní zásobu a upevňovat mluvnická pravidla prostřednictvím práce s textem.
- ☐ Zlepšovat techniku čtení.
- ☐ Vést žáky k pochopení významu ústního a písemného vyjadřování, porozumění textu a hledání informací.

Úkoly:

- ☐ Předkládat žákům odborný text ve formě článků, knih, internetových zpráv a odborných časopisů.
- ☐ Poskytovat žákům dostatek času k četbě.
- ☐ Rozvíjet u žáků tiché i hlasité čtení.

- ☐ Vést žáky k samostatnému mluvenému projevu např. formou prezentací na zadané téma.
- ☐ Podle možností a vhodných nabídek doplňovat knihy do školní knihovny.
- ☐ Využívat k výuce školní i volně přístupné výukové programy na PC.
- ☐ Používat ve výuce dostupnou ICT techniku.
- ☐ Využívání formativního hodnocení v rámci koncepčního přístupu k rozvoji čtenářské gramotnosti žáků.
- ☐ Práce metodického týmu - individuální podpora interních metodiků.
- ☐ Seznámení všech pedagogů se znaky funkčního textu - tipy, jak vybrat jiné texty než učebnicové.
- ☐ Rozšiřování spolupráce s odborníky (autorská čtení, návštěva knihovny, přednášky pracovníků městské knihovny aj.)
- ☐ Rozvíjení kompetencí pedagogů v oblasti čtenářské gramotnosti (všichni pedagogové jsou seznámeni se čtenářskými strategiemi - webináře, školení, sdílení zkušeností v rámci Společného učení, sdílení vyzkoušených aktivizačních metod a metod RWCT, vzájemné názory pedagogů ...). Účelně využívat v hodinách didaktické pomůcky.
- ☐ Umožnit přístup k nejrozličnějším textovým materiálům – práce s internetem.
- ☐ Zařazovat do výuky metody kritického myšlení – přehled některých metod pro E-U-R v následující tabulce:

Fáze učení	Evokace	Uvědomění si významu nových informací	Reflexe
Vhodné metody	T - graf	T - graf	T - graf
			Diamant
	Insert	Insert	Insert
			Pětílístek
	Názorová škála	Názorová škála	Názorová škála
		Podvojný deník	
	Metoda ANO - NE	Metoda ANO - NE	Metoda ANO - NE
			Alfa box
			Bingo
			Kostka
			Poslední slovo patří mně
		Skládkové učení	
		Vennův diagram	
		Sněhová koule	Sněhová koule
		Učíme se navzájem	Učíme se navzájem
	Návštěvníci	Návštěvníci	
	Pyramida údajů	Pyramida údajů	